

Preventívne pracovné lekárstvo

• Aké povinnosti pri ochrane zdravia zamestnancov má zamestnávateľ? Aké podmienky na pracovisku musí zamestnávateľ vytvoriť?

Čo rozumieme pod ochranou zdravia zamestnancov nad normou expozíciou faktorom práce a pracovného prostredia?

Aj túto problematiku riešia orgány verejného zdravotníctva.

• **Čo je pracovná zdravotná služba? Kto ju musí zabezpečiť a kto ju môže vykonávať?** Aktuálne informácie o pracovnej zdravotnej službe ako aj zoznam subjektov, ktoré ju môžu vykonávať, je na webovej stránke úradu.

• **Mesto, obec, podnikateľ alebo verejná osoba chce odstrániť azbest? Ako postupovať? Koho osloviť?** Dostupné informácie o odstraňovaní azbestových materiálov sú na webovej stránke úradu.

• Okrem iného odbor preventívneho pracovného lekárstva riadi a koordinuje všetky činnosti súvisiace s chemickou bezpečnosťou v SR (výrobou chemických látok, skladovaním, zaobchádzaním, prepravou a ich zneškodňovaním) s cieľom eliminovať nebezpečné chemické látky alebo ich nahradiť menej nebezpečnými.

Výživa, potraviny a kozmetické výrobky

• Počas práce, voľného času, dovolenky patrí k nášmu zdravému životnému štýlu aj **zdravé a správne stravovanie**. Mnohí z Vás trávia väčšiu časť dňa mimo domova – v škole, v práci, kde sa aj stravujú. Jedlá a nápoje musia byť nie len bezpečné, ale aj výživovo hodnotné. Úrad verejného zdravotníctva **formuluje zásady správneho a bezpečného stravovania**, dohliada a nariaďuje kontroly hygieny, prípravy pokrmov, či neobsahujú nebezpečné mikroorganizmy a to v predškolských, školských, závodných, nemocničných zariadeniach spoločného stravovania, v reštauráciách, bufetoch – všade tam kde sa pripravujú alebo podávajú pokrmy a nápoje.

• Súčasný zdravotný systém je celosvetovo nastavený na prevenciu. Chceme si posilňovať zdravie a predchádzať rôznym ochoreniam, nebezpečným mikroorganizmom, vírusom nie len správnu výživou, pohybom, ale aj prostredníctvom výživových doplnkov s obsahom rôznych výživových látok. Úrad **kontroluje** či **výživové doplnky** spĺňajú požiadavky na zdravotnú bezpečnosť a povoľuje ich uvádzanie na trh. O tom čo možno považovať za výživový doplnok, na čo si dávať pozor, či je reklama klamlivá alebo pravdivá, zodpovedia odborníci z orgánov verejného zdravotníctva.

• Na spoločný európsky trh sa dostávajú aj **kozmetické výrobky pre deti i dospelých**, s obsahom nepovolených nebezpečných látok, ktoré môžu ohroziť alebo poškodiť zdravie.

o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkoch, ktoré sa môžu dostať aj k spotrebiteľom Slovenskej republiky, informujeme verejnosť prostredníctvom webovej stránky a médií.

Životné prostredie

• V životnom prostredí, ktoré obklopuje každého z nás, sa nachádza veľa rozličných faktorov, ktoré môžu priaznivo či nepriaznivo vplyvať na naše zdravie. Aby sme mohli ochoreniam spôsobeným škodlivými faktormi predchádzať, je dôležité vedieť o rizikách, ktoré sa v životnom prostredí vyskytujú.

• Počas letnej kúpacej sezóny príslušné regionálne úrady **monitorujú kvalitu vody na kúpanie na prírodných a umelých kúpaliskách**, o výsledkoch monitoringu pravidelne informujeme verejnosť.

• Úrady verejného zdravotníctva **priebežne sledujú a posudzujú aj kvalitu pitnej vody** vo verejných vodovodoch a na základe individuálnych objednávok aj vody zo studní.

• **Pre zdravie človeka je dôležitá aj kvalita vnútorného prostredia v budovách**, ktorá je často negatívne ovplyvnená škodlivosťami. V poslednom období sa okrem iného zameriavame na **kvalitu ovzdušia v triedach škôl**, v snahe chrániť najzraniteľnejšiu časť našej populácie – deti.

• Hluk v životnom prostredí dnes trápi takmer každého z nás. Úrady verejného zdravotníctva **sledujú dodržiavanie stanovených prístupných hodnôt hluku** z hľadiska ochrany zdravia a v prípade potreby ukladajú opatrenia na odstránenie nežiaduceho stavu.

• Zdravie menších či väčších skupín populácie môžu významne ovplyvniť rôzne investičné aktivity v území či stratégie prijaté na regionálnej alebo národnej úrovni. **Úrady verejného zdravotníctva preto uplatňujú proces hodnotenia dopadov na zdravie, v ktorom požadujú komplexné zhodnotenie vplyvov týchto aktivít na zdravie spoločnosti.**

• Nemenej dôležitá je aj problematika hygieny v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. Sledujeme preto **dodržiavanie základných hygienických požiadaviek u poskytovateľov služieb**, akými sú napríklad **masážne salóny, solária** a pod.

• Odbor hygieny životného prostredia a zdravia sa s ohľadom na neustálu potrebu prehlbovania poznatkov a vedomostí o škodlivých faktoroch prostredia, plánovania preventívnych opatrení a aktivít na znižovanie nežiaducich environmentálnych vplyvov ako aj zlepšenie informovania verejnosti, zapája do riešenia mnohých **národných a medzinárodných programov a projektov z environmentálnej oblasti.**

Úrad verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta 52, 826 45 Bratislava,
02/492 84 111, www.uvzsr.sk

ÚRAD
VEREJNÉHO
ZDRAVOTNÍCTVA
SLOVENSKEJ
REPUBLIKY

Úrad verejného
zdravotníctva SR

Jeho činnosti a aktivity

Vážené dámy, vážení páni,
do rúk sa Vám dostáva leták, ktorým chceme upriamiť pozornosť každého z Vás na aktivity a činnosti Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“). Verejné zdravotníctvo predstavuje modernú, perspektívne sa rozvíjajúcu oblasť zdravotníctva. Pri uskutočňovaní cieľov verejného zdravotníctva sa kladie dôraz na zlepšenie zdravia, predlžovanie života a zlepšovanie kvality života celej populácie pomocou podpory zdravia, prevencie chorôb a iných foriem zdravotných intervencií. V popredí záujmu sa ďalej nachádza preferovanie preventívneho zamerania ochrany a tvorby zdravých životných a pracovných podmienok, jasné definovanie práv a povinností orgánov štátnej správy, obcí, právnických a fyzických osôb na úseku ochrany zdravia ľudí, určovanie konkrétnych opatrení na predchádzanie chorobám a systematické sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva. Orgány verejného zdravotníctva určujú stratégie efektívneho riešenia problémov, týkajúcich sa verejného zdravia, navrhujú a realizujú účinné intervenčné opatrenia a hodnotia a interpretujú dosiahnuté výsledky.

Nasledujúci obsah Vám priblíži konkrétne aktivity, ktoré úrad realizuje pre rozvoj, podporu a ochranu verejného zdravia.

Deti a mládež

• Hlavným zameraním činnosti odboru je rozvoj a **zlepšovanie zdravia mladej generácie**, ktoré sa snaží doceliť starostlivosťou o zdravé životné a pracovné podmienky a podporou správneho životného štýlu – **zvýšenia pohybovej aktivity, ozdravenia výživy a usmernenia trávenia voľného času**.

• V rámci štátneho zdravotného dozoru **vykonávame kontrolu zariadení pre deti a mládež so zameraním na:**

- **umiestnenie, vybavenie a prevádzku materských, základných, stredných škôl a ostatných zariadení, určených pre deti**
- **režim dňa, vrátane výchovy a vzdelávania**
- **hygienické podmienky školských stravovacích zariadení a dodržiavanie zásad správnej výživy**
- **dodržiavanie podmienok pri organizovaní rekreácií, škôl v prírode a iných podujatí pre deti a mládež**

Epidemiológia

• Predmetom činnosti epidemiológie je **výskyt chorôb, porúch zdravia a ich príčin v populácii**, zisťovanie, analýza a hodnotenie prírodných, sociálnych, ekonomických faktorov a faktorov spojených s ľudskou činnosťou upevňujúcich zdravie alebo ovplyvňujúcich vznik chorôb. **Predmetom činnosti epidemiológie prenosných chorôb je aj proces šírenia nákazy.**

• Odbor epidemiológie plní úlohy zamerané na prevenciu, kontrolu a **surveillance infekčných ochorení v SR**. Prioritnými úlohami sú zabezpečovanie epidemiologickej surveillance infekčných ochorení, **koordinácia imunizačného programu** zabezpečením imunizácie najmä detskej populácie, prednášková a publikačná činnosť.

• V pravidelných týždňových intervaloch zverejňujeme počas chrípkovej sezóny informácie o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípky a chrípke podobných ochorení v SR a zabezpečujeme promptnú **informovanosť odbornej a laickej verejnosti prostredníctvom webovej stránky a médií o epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení**, aj v prípade výskytu epidemiologicky závažných prenosných ochorení.

Lekárska mikrobiológia

• Odbor lekárskej mikrobiológie (OLM) **vykonáva celoslovenskú laboratórnu surveillance chrípky a chrípke podobných ochorení, poliomyelitídy a poliomyelitídu napodobňujúcich ochorení (ACHO), meningokokových invazívnych infekcií,**

salmonelóz, osýpok, rubeoly, parotitídy a vedie celoslovenskú databázu rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

• Okrem toho OLM **zabezpečuje medzinárodnú spoluprácu vrátane požadovaných analýz a hlásení** do regionálnych pracovísk **špecifických sietí EÚ a SZO a pri eliminácii, eradikácii a kontrole závažných infekčných ochorení** realizuje úlohy a odporúčania z toho vyplývajúce.

• **Pri akútnych respiračných ochoreniach**, ktoré rezonujú hlavne počas zimných mesiacov, **vykonáva OLM pomocou izolačných metód identifikáciu v populácii cirkulujúcich vírusov chrípky na úroveň typov, subtypov a variantov.**

• Pomocou metód molekulárnej biológie vykonáva **detekciu a bližšiu charakterizáciu izolovaných kmeňov mikroorganizmov.**

• Aktuálne realizuje **preberanie a spracovávanie podzrivých zásielok a materiálov z vonkajšieho prostredia** na laboratórnu diagnostiku **prítomnosti spór B. anthracis.**

• Zabezpečuje prípravu štandardných bunkových substrátov pre nadstavbovú mikrobiologickú diagnostiku vybraných nákaz vírusovej etiológie pre laboratória ÚVZ v SR.

Objektívizácia faktorov životných podmienok

• Odbor objektívizácie faktorov životných podmienok (OOFŽP) zahŕňa národné referenčné centrá a špecializované laboratórne pracoviská, ktoré **zabezpečujú chemické, mikrobiologické a biologické analýzy pitných a balených vôd, vôd na kúpanie, potravín, predmetov bežného používania, kozmetiky, vnútorného a vonkajšieho ovzdušia, ako aj vnútorného prostredia budov a pracovného prostredia.**

• Laboratória vykonávajú tiež chemické a genotoxikologické analýzy biologického materiálu vzhľadom na expozíciu škodlív v životnom a pracovnom prostredí, ekotoxikologické skúšky vo vodách a odpadoch.

• Pracoviská OOFŽP zabezpečujú **merania fyzikálnych faktorov (hluk a vibrácie, elektromagnetické žiarenie, lasery, osvetlenie, tepelno-vlhkostná mikroklima) v životnom a pracovnom prostredí.**

• Výsledky analýz slúžia pre účely štátneho zdravotného dozoru, úradnej kontroly potravín, pre rozhodovaciu činnosť MZ SR a RÚVZ v SR a pre zabezpečenie kontroly zdravotnej neškodnosti zložiek životného a pracovného prostredia. Pracoviská odboru – predovšetkým národné referenčné centrá, **zabezpečujú špeciálne analýzy pre ostatné RÚVZ na Slovensku, sú napojené na európsku sieť národných laboratórií v danej problematike**, zabezpečujú metodickú, konzultačnú a výukovú činnosť a poskytujú služby zákazníkom v oblasti skúšania zložiek životného a pracovného prostredia.

Ochrana zdravia pred žiarením

• Základnou úlohou ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením je **zabezpečiť** také **podmienky** používania zdrojov ionizujúceho žiarenia, aby **nedochádzalo k neodôvodnenému ožiareniu ľudí** pri akejkolvek činnosti s takýmito zdrojmi.

• Odbor ochrany zdravia pred žiarením **spolupracuje s Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie a inými pracoviskami** pracovného lekárstva pri posudzovaní poškodenia zdravia ionizujúcim žiarením.

• Vykonáva **zdravotné hodnotenie závažnosti ožiarenia tehotných žien pri lekárskom ožiarení** – posúdenie pravdepodobnosti poškodenia plodu ionizujúcim žiarením.

• **Kontroluje radiačnú situáciu v životnom prostredí na Slovensku a hodnotí obsah rádioaktívnych látok** vo všetkých zložkách životného prostredia (**voda, pôda, ovzdušie, potraviny** a pod.) a tieto informácie zasiela Európskej komisii.

• **Kontroluje radiačnú situáciu v okolí prevádzkovaných jadrových zariadení** a sleduje ich vplyv na životné prostredie a obyvateľov.

• Vedie centrálny register dávok žiarenia a zdrojov žiarenia.

Podpora zdravia

• V rámci podpory zdravia sa usilujeme o trvalé zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva a to formou **podpory zdravia a prevenciou pred chorobami**, no najmä znižovaním výskytu tých rizikových faktorov, ktoré úzko súvisia so životným štýlom. Pravidelne vykonávame monitoring zdravotného stavu obyvateľstva na Slovensku. Obsahom **správy o zdravotnom stave obyvateľstva** sú demografické údaje o počte narodených, priemernom veku, strednej dĺžke života a štatistické údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich ochoreniach, o úmrtnosti, chorobnosti, invalidizácii, ale aj údaje o výskyte obezity, nadváhy a pod.

• **Zdravší životný štýl** sa snažíme zabezpečiť aj prostredníctvom edukačných aktivít, realizáciou rôznych programov a projektov, zameraných na zlepšenie zdravotného uvedomenia. Odborné poradenstvo poskytujeme aj v „**Poradniach zdravia**“, ktoré sú dostupné v 36 okresoch a sú určené pre všetkých, ktorí sú motivovaní záujmom o svoje zdravie. Poradenstvo vychádza z vyšetrenia hlavných rizikových faktorov, ktoré súvisia so spôsobom života a následného stanovenia osobného rizikového skóre.

• Výraznou aktivitou je aj eliminovanie výskytu fajčenia a škodlivého užívania alkoholu, prostredníctvom edukačnej činnosti, legislatívnu činnosťou a realizáciou rôznych projektov.